

RĂZBOIUL DE INDEPENDENȚĂ A ROMÂNIEI ILUSTRAT ÎN MEDALII, DECORAȚII ȘI PLACHETE

VALERIAN L. CIOFU

Cercetarea istoriei unui popor face apel în mod constant la disciplinele auxiliare, printre care numismatica ocupă un loc din ce în ce mai recunoscut pe plan național și mondial.

Fixînd în metal evenimentele epocii respective, medalia, decorația, moneda, placheta, devine o pagină de istorie indubitabilă întocmai ca și documentul scris de arhivă, conferindu-i-se în plus un grad sporit de veridicitate prin aceea că fiind pusă în circulația publică, trebuie să se confrunte cu contemporanii făuritori sau cunoscători direcți ai evenimentului consemnat. La noi românii, desenarea și gravarea medaliilor, s-a realizat de artiștii cei mai valoroși ai epocii, conferind pieselor respective și un plus de valoare artistică. De aceea, numismatica a constituit și se dezvoltă ascendent la noi ca un fenomen de cultură. Utile ca documente ajutătoare istoriei și agreabile ca piese de artă, aceste mărturii în metal sînt prețuite în egală măsură de cercetători, profesori, muzeologi, studenți, cît și de colecționari.

În cele ce urmează, prezentăm — pe cît posibil în ordine cronologică — documentele în metal ce consemnează lupta pentru cucerirea independenței de stat și evocările jubiliare ale acestui crucial eveniment istoric din viața poporului român de la 1877 pînă în zilele noastre.

1. Medalia comitetului de doamne din Iași pentru ajutorarea răniților în război este din argint de diametru 23 mm, gros 1 mm, cu tortiță. Pe avers este inscripția cursivă „Comitetul pentru Ajutorul Ostașilor Români Răniți Jassi“, iar în mijloc este monograma reginei Elisabeta. Pe revers, în mijloc este o cruce (simbolul Societății de Cruce Roșie) și inscripția în limba latină „Consolatrix Afflictorum“ (mîngîierea răniților) și jos, anul 1877. În partea de sus are o tortiță pentru panglică.

Întreaga medalie este lucrată artistic prin gravare manuală¹. (Figura 1). Comitetele de doamne pentru ajutorarea răniților s-au organizat în mai multe orașe ale țării (chiar și în provinciile românești care se găseau sub ocupații străine), imediat după semnarea decretului de mobilizare generală din 6 aprilie 1877. Primul comitet, format din 35 membre fondatoare, a luat ființă la 18 aprilie 1877 la Iași, sub conducerea Mariei Rosetti-Roznoveanu².

2. Ordinul „Steaua României” a fost creat de domnitorul Alexandru Ioan Cuza; el a comandat la Paris un număr de decorații în 1865, dar nefiind recunoscut ca suveran independent, a conferit doar câteva exemplare unor devotați din anturajul său. În 1877, imediat după proclamarea independenței, Carol a instituit oficial acest ordin prin legea votată în parlament la 10 mai, stabilind cinci grade: cavaleri, ofițeri, comandanți, mari ofițeri și mari cruci și aducând unele modificări modelului inițial³. Decorația de război din 1877 reprezintă crucea de argint emailată albastru, între brațe sînt cîte șapte raze peste care stau două spade, iar în mijloc un medalion cu ramuri de stejar. În mijloc, pe avers este monograma domnitorului Carol I sub coroană, iar pe revers, vulturul României, auriu pe fond roșu, înconjurat de inscripția IN FIDE SALUS (în credință este salvarea), dispusă pe o bandă circulară emailată albastru. Deasupra este coroana princiară și un inel prin care e trecută panglica roșie cu dungi albastre pe margini. Ultima variantă a acestui ordin național are vulturul României între brațe, iar pe revers, în mijlocul medalionului, este înscris anul 1877 (Figura 2).

Prima decernare a Ordinului „Steaua României” s-a făcut în cursul lunilor august, septembrie și octombrie 1877, cu ocazia luptelor de la Plevna, unde armatele româno-ruse, s-au încununat de glorie.

Cronica războiului de independență⁴ evidențiază faptul că în tot timpul campaniei, conferirea ordinului „Steaua României” era însoțită de conferirea medaliei „Virtute Militară”, atît gradelor inferioare, cît și ofițerilor care s-au distins prin curaj și devotament pe cîmpul de luptă. Medalia „Virtute Militară” a fost înființată tot de Alexandru Ioan Cuza în 1864 și a fost oficializată în 1868. Decorația avea 30 mm diametru; clasa I era din aur (sau metal aurit), iar clasa a II-a din argint. Pe avers reprezenta efigia Domnitorului Carol I și inscripția CAROL I DOMN AL ROMANIEI, iar pe revers, într-o ghirlandă de frunze de laur și de stejar inscripția VIRTUTE MILITARA. Toarta de deasupra era din două ghirlande de lauri prin care trecea panglica roșie cu dungi albastre pe margini. (Figura 2 bis).

¹ Desenul este realizat după medalia existentă la Cabinetul Numismatic al Academiei R.S.R.

² Elisabeta Ioniță, *Aportul femeilor la sprijinirea războiului pentru cucerirea independenței de stat a României*, *Revista de istorie*, t. 29, 4, 1976, București, p. 569—570.

³ D. Gusti ș.a., *Enciclopedia României*, vol. I, București, 1938, p. 86—87.

⁴ Olteanu C., I. Ceașescu ș.a., *Cronica participării armatei române la războiul pentru independență 1877—1878*, București, 1977, p. 217—264..

Fig. 1

Medalia Comitetului pentru ajutorarea răniților în război. Iași, 1877.

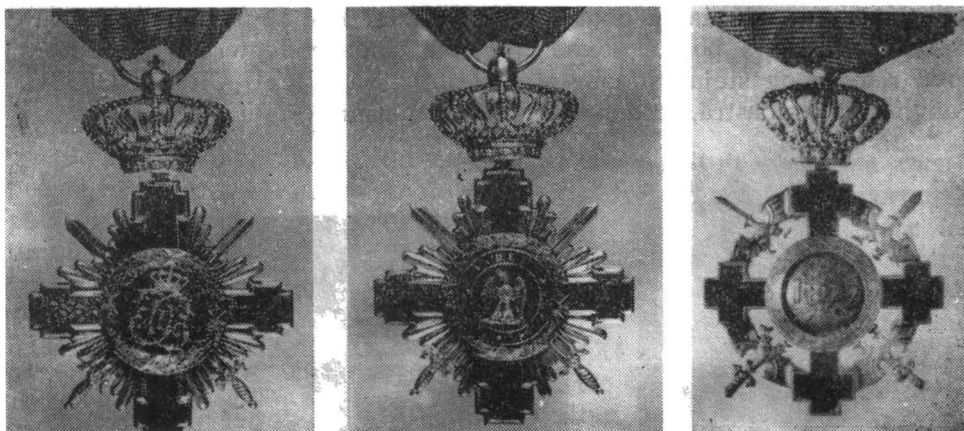

Fig. 2

Ordinul „Steaua României” în grad de ofițer

Fig. 2 bis

Medalia „Virtute Militară”

3. Crucea Trecerea Dunării, s-a conferit militarilor și civililor care au luat parte la luptele de peste Dunăre, în timpul războiului de independență. Este din oțel oxidat de 43 mm și are în centru un medalion rotund cu inscripția TRECEREA DUNĂRII. 1877, iar pe revers monograma domnitorului Carol I. Panglica este de culoare roșie închisă cu dungi negre⁵. Prin monitorul oficial nr. 68 din 1878 se prevedea dreptul de conferire a acestei decorații și ofițerilor și gradelor inferioare din armata rusă, care au luptat alături de armata română peste Dunăre. (Figura 3).

4. Medalia Serviciu Credincios s-a instituit la 8 aprilie 1878 la propunerea lui M. Kogălniceanu, pe atunci ministru al afacerilor străine, spre a răsplăti serviciile importante aduse statului român de către civili și militari. Medalia are diametrul de 30 mm și avea două clase: clasa I, din aramă aurită, iar a doua, din argint (iar mai târziu din aramă argintată). Pe avers poartă stema României independente, iar pe revers două ramuri de stejar și laur și inscripția SERVICIU CREDINCIOSU. Panglica este albastră, cu dungi argintii la margini (Figura 4).

Fig. 3
Crucea Trecerii
Dunării. 1877

Fig. 4
Medalia Serviciu Credincios. 1878

5. Medalia comemorativă a căderii Plevnei s-a conferit la 28 noiembrie 1878, cu prilejul sărbătoririi unui an de la capitularea comandantului armatei turcești Osman-Pașa la Plevna. Este din alamă de 23 mm cu tortiță. Pe avers este bustul lui Carol I și inscripția CAROL I DOMNITOR, iar pe revers este inscripția INDIPENDENTA ROMANA. LUAREA PLEVNEI. 28 noiembrie 1878. (Figura 5).

6. Crucea Alinare și Mîngiere s-a constituit în 1878 și a fost conferită femeilor care s-au distins în timpul războiului de independență în

⁵ Crucea Trecerea Dunării din figura 3 a fost conferită cu brevetul nr. 45/1878, sergentului Nae Neta din regimentul 1 de cavalerie.

acțiunile de ajutorare a răniților pe front și în spatele frontului, în colectarea de fonduri, medicamente, îmbrăcăminte etc., necesare susținerii războiului. Este din argint aurit și are în mijloc un medalion cu inscripția ALINARE ȘI MÎNGĂERE 1877/1878, iar pe revers monograma reginei Elisabeta care a patronat aceste activități și care prin prevederile decretului a primit dreptul de a conferi această decorație doamnelor din rețeaua Societății de Cruce Roșie a României. Panglica acestei decorații este albastră-deschis cu dungi argintii pe margini. Brațele crucii sînt de 37 mm (Figura 6).

7. Medalia realipirii Dobrogei la România s-a bătut în 1878 spre a consemna reîntregirea Țării Românești din timpul lui Mircea cel Bătrîn pînă la Marea Neagră⁶. Este din argint sau bronz de 47,5 mm diametru. Pe avers este efigia domnitorului Carol I spre stînga, iar pe revers este în centru emblema de stat a României cu ordinul „Steaua României” sub eșarfă și inscripția în limba latină (trad.) „În mai multe bătălii învingător asupra Turcilor, Principele României Carol I, în calitate de comandant excelent al armatei, a eliberat Moesia Inferioară și a pus-o sub stăpînire a sa 1878”. (Figura 7).

8. Medalia apărătorilor independenței s-a instituit pentru a recunoaște meritele persoanelor civile care au îndeplinit servicii importante pe lîngă armată, atît în interiorul țării, cît și la sud de Dunăre în timpul războiului pentru independență. Este din aramă aurită de 30 mm cu tortiță și panglică albastră și dungi roșii cu galben la margini. Pe avers este o frumoasă compoziție alegorică: o femeie (România) cu lauri și coroană pe cap, ține în mîna dreaptă o coroană a victoriei și în stînga o sabie. La picioarele ei stau trofee de război (arme, steaguri și un iatagan), la dreapta, în spate, un vultur, iar la stînga ei, un înger cu steagul României desfășurat. La orizont se vede Dunărea și un vapor. Pe revers, două ramuri de stejar și laur, sus monograma domnitorului Carol I și coroana, iar în mijloc inscripția: APARATORILOR INDEPENDENȚEI ÎN RAZBOIUL 1877—1878.

Pe ambele fețe este numele gravorului E. Palot. Medalia aceasta a fost atribuită și ofițerilor și gradelor inferioare din miliția orășenească ce s-au distins în munca lor în timpul războiului. (Figura 8).

9. Medalia rusă a războiului din 1877—1878 a fost conferită și lupătorilor din armata română; de aceea, ea a fost recunoscută oficial de regulamentul purtării decorațiilor și inclusă în ierarhia decorațiilor românești imediat după medalia apărătorilor independenței. Este din aramă sau alamă aurită de 26 mm diametru, cu panglică bleu și galben cu dungi negre. Pe avers este crucea ortodoxă cu două brațe și semiluna dedesubt, un cîmp de raze pe fond și lateral anii 1877 și 1878. Pe revers sînt în limba rusă (trad.) „Nu pentru noi, nu pentru noi, ci

⁶ Această medalie s-a bătut numai în cîteva exemplare. Piesa prezentată face parte din colecția Cabinetului Numismatic al Academiei R.S.R.

în numele tău“ (adică al creștinătății, am luptat și am învins, n.s.)⁷ (Figura 9)

Fig. 5
Medalia comemorativă a
căderii Pievnei. 1878

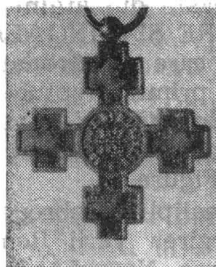

Fig. 6
Crucea Alinare și
Mintilere.
1877/1873

Fig. 7
Medalia realipirii Dobrogei. 1878

Fig. 8
Medalia apărătorilor independenței.
1877—1878

Fig. 9
Medalia ruso-română. 1877—1878

⁷ Medalia ruso-română prezentată în figura 9 a fost conferită generalului Grecescu.

10. În anul 1881, la încoronarea lui Carol I ca rege al României s-a bătut o medalie mare în memoria războiului de independență. Din aramă sau argint de 85 mm, medalia prezintă pe avers bustul regelui cu decorații și inscripția CAROL I REGE AL ROMANIEI. Sub bust, numele gravorului W. Kullrich A.V.P. Pe revers, în cîmpul din mijloc, o figură feminină reprezentînd România victorioasă, ținînd sus în mîna dreaptă o cunună de lauri și cu stînga sprijinînd un scut cu emblema României. În urma ei, un piedestal cu coroana de oțel și anul 1881. Deasupra, la dreapta și la stînga, anii 1877 și 1878. Pe un fond circular lat de 20 mm în jur sînt gravate în relief scene din războiul de independență, începînd cu plecarea la război, bombardarea Vidinului de la Calafat, trecerea armatelor peste Dunăre pe podul de la Turnu-Măgurele, luptele de la Grivița și Plevna, apoi înapoierea armatelor victorioase și primirea lor în capitală. Jos, pe margine, din nou numele gravorului W. Kullrich Inv. F. F. (Figura 10).

10 bis. În 1891, s-a bătut o altă medalie jubiliară pe al cărei revers este o compoziție alegorică ce evocă dobîndirea independenței de stat a României. În centrul medaliei este o femeie cu platoșă pe piept, ținînd sus în mîna dreaptă, o ramură de laur iar mîna stîngă este reze-mată pe un scut cu emblema României, în partea stîngă jos este un tun și o redută, iar în partea dreaptă stă un leu, simbolul vitejiei vechii Dacii. În jurul medaliei este o cunună de lauri pe care s-a gravat jos anul 1877 și lateral 1881 și 1889, iar în jur numele localităților unde s-au dat marile bătălii pentru independență: Calafat, Grivița, Plevna, Rahova, Smîrdan. Medalia e din bronz patinat (sau argint sau metal aurit) și e opera artistului A. Scharff, conducătorul academiei de gravură din Viena și medalionul palatului imperial al Austriei (Figura 10 bis).

Fig. 10

Medalia războiului de independență
1877—1878 (1881)

Fig. 10 bis

Medalia jubiliară a independenței
1891

11. În 1902, cu prilejul sărbătoririi unui sfert de veac de la proclamarea independenței de stat, s-a bătut o plachetă din metal alb de 38×67 mm. Pe avers este prezentată o fortificație de la Calafat, pe malul Dunării, din care, la 28 aprilie/8 mai 1877, artileria română bombardează pozițiile turcești de la Vidin, ca replică la bombardarea de către turci a orașelor românești Brăila, Calafat, Bechet, Oltenița, Călărași. Pe revers este o compoziție cu guri de foc și o ghirlandă cu ramuri de stejar și lauri cu inscripția : MAJESTATEI SALE REGELUI CAROL I, OFICERII DE ARTILERIE 1877 — 15 mai — 1902. Jos, numele gravurilor Carniol-fiul și S. Radivon (Figura 11).

12. A doua plachetă de aceleași dimensiuni, ce se bate tot în 1902, reprezintă pe avers o baterie de artilerie românească, în duel cu tunurile turcești de peste Dunăre. Lângă tunuri, în fort, se văd servanți și comandanți, iar pe marginea fortului, Regele Carol I cu binoclu și telescop, salută cu chipiul în mină. În partea de jos a plachetei, cuvintele pe care istoricii vremii i le-au atribuit domnitorului Carol I, comandantul suprem al armatei : „A ! ASTA-I MUSICA CE-MI PLACE“. Reversul plachetei este identic cu cel al plachetei precedente (Figura 12).

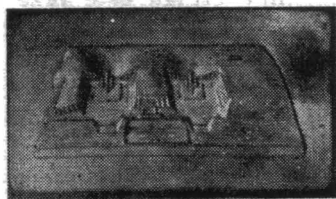

Fig. 11

Placheta fortului de la Dunăre. 1877—1902

Fig. 12

Placheta mică a bateriei de artilerie la Dunăre. 1877—1902

13. Aceeași scenă de luptă cu artileriștii la fortul de pe Dunăre, este redată și pe o plachetă făcută în 1906, cu prilejul sărbătoririi a 40 de ani de domnie a regelui Carol I. Această plachetă, presată adinc în metal alb de 71×113 mm a fost bătută din grija Societății cultului eroilor „La commémorative“. Pe avers este redată scena de luptă descrisă mai sus și inscripția BOMBARDAREA VIDINULUI 1877—1878⁸ ; alături, numele gravurului T. Szirmai. Jos, pe o fișie nedată, inscripția omagială : „HOMMAGE DE LA COMMÉMORATIVE. Jules Reiman, Directeur administrateur“. Pe revers este o scenă cîmpească românească, cu țărani la cositul și strînsul grînelor, o fîntînă din cîmpia română și răsăritul soarelui, iar jos, cuvintele PAX. 1906. LABOR (Pace, muncă). În stînga sus, numele aceluiași gravor T. Szirmai. Paris⁹. (Figura 13).

⁸ Această plachetă s-a bătut la Paris într-un număr redus de exemplare. Piesa prezentată în figura 13 aparține colecției muzeului de istorie a municipiului București (expoziția numismatică).

14. Sărbătorirea în 1902 a unui sfert de veac de la eroicele bătălii de la Grivița și Plevna, unde s-a consfințit pe calea armelor independența de stat a României și autonomia Bulgariei, a prilejuit manifestări

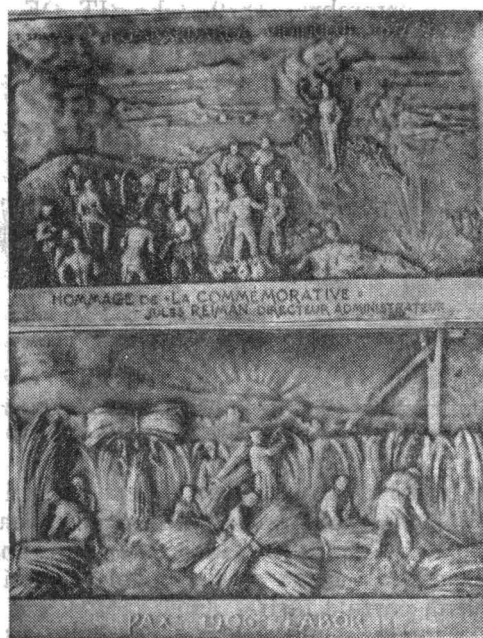

Fig. 13

Placheta mare a bateriei de artilerie la
Dunăre. 1877—1906

ale solidarității militante româno-bulgare pe cîmpurile de operații la sud de Dunăre, ale cărei rădăcini se împleteau adînc cu tradițiile comune de luptă antiotomană a celor două popoare pentru renașterea națională. În octombrie al aceluiași an, o delegație română condusă de regele Carol I a vizitat Bulgaria. Evenimentul jubiliar a fost consemnat într-o medalie din bronz aurit sau argintat de 50 mm, în care pe avers se prezintă o compoziție cu emblemele celor două țări prietene pe o eșarfă și sus steagurile naționale, iar pe revers este inscripția bilingvă (în română și bulgară) SPRE AMINTIREA VISITEI M.S. REGELUI CAROL I ÎN BULGARIA. Octombrie 1902. Numele gravorului N. Carniol-fiul este marcat pe avers la marginea inferioară (Figura 14).

În memoria dobîndirii independenței de stat și a eroilor care au cucerit-o cu arma în mînă, mulți dintre ei căzînd la datorie, s-au ridicat în țară cîteva monumente, prilej cu care s-au bătut și medalii omagiale.

15. În 1879, cu prilejul dezvelirii monumentului eroilor din Piatra-Neamț, ridicat din inițiativa cărturarului V. A. Urechia, s-a bătut o

medalie mică din alamă de 24 mm cu tortiță. Pe avers este inscripția GLORIA. AMINTIRE ETERNA EROILOR INDEPENDENTEI. PRIMĂRIA URBEI PEATRA ; în mijloc este o steluță, iar jos, două ramuri simbolizând recunoștința. Pe revers este inscripția INAUGURAREA MONUMENTULUI. 14 octombrie 1879. OFERIT DE V. A. URECHIA (Figura 15).

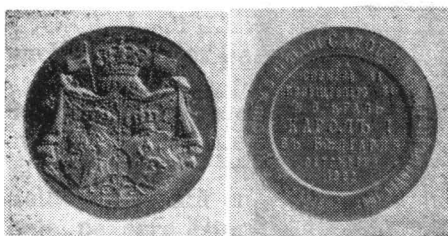

Fig. 14

Medalia solidarității militante
româno-bulgare. 1902

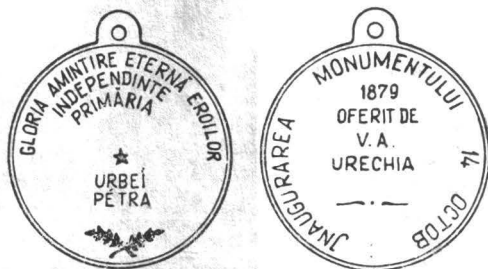

Fig. 15

Medalia monumentului eroilor din
Piatra Neamț. 1879

La a 20-a sărbătorire a proclamării independenței, în 1897, cu prilejul dezvelirii la Ploiești a monumentului eroilor căzuți la datorie în 1877—1878, s-au bătut și două medalii care consemnează pagini de istorie nepieritoare scrise cu arma și cu sîngele țaranilor și muncitorilor petroliști din această parte a țării.

16. Medalia mare a monumentului de la Ploiești, din argint sau aramă de 65 mm semnată de gravorul Carniol-fiul, reprezintă pe avers bustul spre stînga al regelui Carol I, cu mantia de campanie lăsată pe umeri și inscripția circulară : CAROL I DOMNUL ROMANIEI ȘI MARELE CAPITAN 1877—1878. REGELE ROMANIEI INDEPENDENTE 1881—1897“. Jos, o coroană și două ramuri de stejar și laur, simbolul recunoștinței (și se pare însemnele Societății veteranilor de război). Pe revers este prezentat monumentul eroilor din parcul de lîngă gara Ploiești-Sud și inscripțiile circulare „ÎNTRU GLORIA ARMATEI ROMANE DIN 1877—1878. SPRE AMINTIREA BATAL. 2 VINATORI DIN 1877—1878“. Pe fond, lîngă obelisc este marcată perioada în care s-a lucrat la acest monument : 1890 — conceput, 1897 — inaugurat. Jos se termină textul astfel : „PLOIESTENII ȘI TARA RECUNOSCATOARE. COMITETUL DE ACȚIUNE“. (Figura 16).

17. Medalia mică a monumentului de la Ploiești, din alamă patinată, argintată sau aurită de 32 mm cu tortiță, are aceeași compoziție artistică și aceleași inscripții ; pe avers este reprezentat doar capul regelui Carol I în loc de bust.

18. La Tulcea, pe colnicul Hora, în 1879 a fost așezată piatra fundamentală a unui monument al independenței și în memoria realipirii Dobrogei la țară. Monumentul (de dimensiuni impozante, numai coloana

de piatră avînd înălțimea de 22 m) a putut fi terminat și inaugurat oficial la 2 mai 1904, prilej cu care s-a bătut și o medalie din bronz aurit de 75 mm realizată de N. Carniol-fiul. Pe avers reprezintă bustul spre stînga al regelui Carol I în mare ținută, jos o banderolă cu deviza Nihil

Fig. 16

Medalia mare a monumentului eroilor din Ploiești. 1879

Sine Deo și ramuri de lauri, sus inscripția „CAROL I REGE AL ROMANIEI“. Pe revers este reprezentat în relief monumentul din Tulcea, operă a sculptorilor G. Vasilescu și C. Bălăcescu. În jur inscripția „OMAGIU MARELUI CAPITAN. OMAGIUL ARMATEI ROMANE“, iar jos „TARA ȘI DOBROGENII RECUNOSCATORI“ (Figura 17).

În decembrie 1916, Dobrogea a fost un timp invadată de armate străine care au distrus totul ce au întîlnit, inclusiv monumentul independenței și monumentul lui Mircea cel Bătrîn din Tulcea, pe care le-au topit⁹. În 1934—1936 obeliscul monumentului eroilor din Tulcea a fost restaurat. Acum, în preajma sărbătoririi centenarului independenței de stat, se lucrează la restaurarea integrală a monumentului, adică turnarea din nou a dorobanțului și a vulturului din bronz. Medalia bătută în 1904 constituie unul din documentele de orientare în opera de restaurare a acestui monument național.

19. În 1902, la sărbătorirea unui sfert de veac de la proclamarea independenței, prin grija librarului Petroff din Birlad, s-a bătut o medalie jubiliară din aluminiu de 38 mm cu tortiță. Aversul reprezintă familia regală și inscripția „REGELE CAROL I ȘI REGINA ELISABETA“, iar reversul o compoziție alegorică avînd în centru emblema de stat, iar în jur tunuri, puști cu baionetă, săbii și steaguri. În jur inscripția „GLORIOASEI ARMATE ROMANE JUBILEUL DE 25 DE ANI A RASBOIULUI INDEPENDENTEI ROMANIEI 1877—1907“. Jos, cu litere mărunte „Librăria Petroff Birlad“ (Figura 18).

⁹ Constantin Kirițescu, *Istoria războiului pentru întregirea României*, 1916—1919, vol. III, București, 1926, p. 160—163.

20. În 1907, la sărbătorirea jubileului de 30 de ani de la independență, se bate o medalie care evocă frăția popoarelor român, rus și bulgar în războiul din 1877—1878. Aversul medaliei reprezintă busturile spre stînga ale regelui Carol I și împăratului Rusiei, Alexandru II, în mare ținută militară și inscripția circulară în limba latină (trad.) „ALEXANDRU II ÎMPĂRATUL RUȘILOR. CAROL I, REGELE ROMÂNIEI“. Jos, este numele gravorului F. Saraga din Iași. Reversul reprezintă emblemele de stat ale Rusiei, României și Bulgariei și inscripția în cele trei limbi : „ÎN AMINTIREA LUĂREI GRIVITEI ȘI A ELIBERĂREI BULGARIEI“. Sus, milesimul 1877, iar jos 1907. Medalia este din alamă argintată sau aurită de 39 mm cu tortiță. (Figura 19).

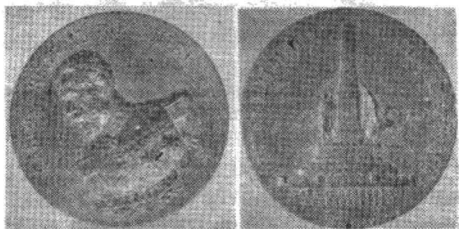

Fig. 17
Medalia monumentului independenței
din Tulcea. 1904

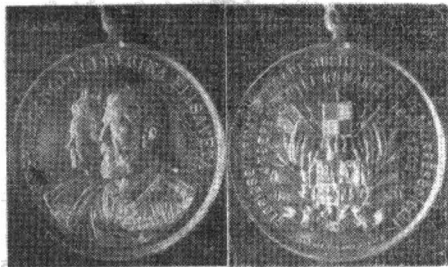

Fig. 18
Medalia jubileului de 25 de ani de la
independență. Birlad 1902

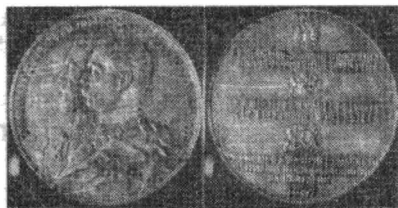

Fig. 19
Medalia jubileului de 30 de ani
de la independență. Iași. 1907

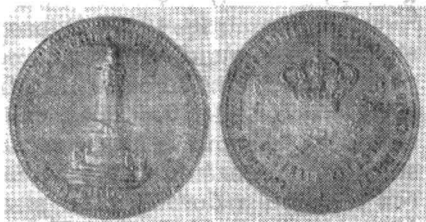

Fig. 20
Medalia monumentului
eroilor din Pitești. 1907

21. În același an, 1907, se dezvelește la Pitești monumentul eroilor din războiul de independență și se bate o medalie din bronz de 32 mm. Aversul reprezintă monumentul, în jur inscripția : „MONUMENTUL INDEPENDENȚEI RIDICAT ÎN AMINTIREA EROILOR RESBOIULUI 1877—1878“. Jos, milesimul 1907 și numele gravorului Carniol-fiul. Reversul reprezintă coroana de oțel și ramurile de stejar și laur și în jur inscripția : „SOCIETATEA VETERANILOR GR. INFERIOARE, COROANA DE OȚEL A ROMÂNIEI. CENTRALA PITEȘTI“. (Figura 20)

Tot în 1907 se dezvelește la Turnu-Măgurele monumentul eroilor, prilej cu care se bat două medalii.

22. Medalia mare, din bronz de 56 mm semnată de Carniol-fiul, reprezintă pe avers monumentul și în jur inscripția : „ÎN AMINTIREA EROILOR CĂZUȚI PE CAMPIILE BULGARIEI“. Pe revers, înconjurată de ramuri de laur, este o placă ce poartă inscripția : „RIDICAT ÎN ANUL DE GLORIE AL 41 DE DOMNIE AL M.S. REGELE CAROL I DIN INIȚIATIVA UNUI COMITET MILITAR SUB PREȘEDINȚIA COMAND. REG. TELEORMAN NR. 20, COLONEL SOLACOLU ȘI CONCURSUL CETĂȚENILOR TELEORMANENI. TR. MAGURELE. OCT. 1907“. (Figura 21).

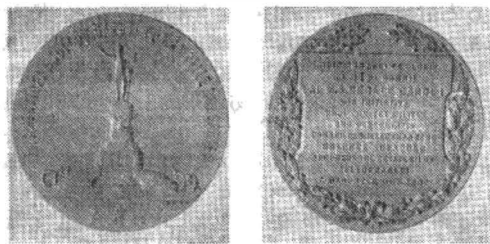

Fig. 21

Medalia mare a monumentului eroilor din
Tr. Măgurele. 1907

23. Medalia mică, din bronz patinat sau aurit de 28 mm cu tortiță, semnată de Carniol-fiul, reprezintă pe avers același monument din Tr. Măgurele și pe revers aceeași inscripție, dar fără placă și fără ramuri.

24. În 1909 s-a dezvelit în satul Ciurea, județul Iași, monumentul eroilor din războiul de independență. Cu acest prilej s-a bătut și o frumoasă medalie în formă de scut (trapez) de 40×30×15 mm cu tortiță,

Fig. 22

Medalia monumentului eroilor din comuna Ciurea.
Iași. 1909

din bronz. Pe avers este reprezentat monumentul, deosebit de frumos și un răsărit de soare, iar în jur inscripția : „SOCIETATEA DE GIMNASTICĂ IAȘI“. Pe revers este inscripția : „ÎN MEMORIA BRAVILOR OSTAȘI DIN SATUL CIUREA, MORȚI PE CÎMPUL DE RĂZBOI ÎN ANUL 1871. CIUREA, 18 MAI 1909“. (Figura 22).

25. În anul 1912, s-a dezvelit în parcul din Craiova monumentul războiului de independență, operă a sculptorului iugoslav de renume mondial, Ivan Mestrovici (1883—1962). Cu acest prilej s-a bătut o plachetă din bronz de 61×90 mm, care reprezintă pe avers monumentul regelui Carol I și o baterie de artilerie în acțiune. Pe o fișie de metal în partea inferioară a plachetei, stă scris „ACEST MONUMENT S-A RIDICAT PRIN SUBSCRIPTIE PUBLICĂ, ÎN ANUL 1912 ÎN AMINTIREA RĂZBOIULUI DIN 1877—1878 DE UN COMITET SUB PREȘERINȚIA GENERALULUI GIGURTU“. Pe reversul plachetei este cartea de aur a monumentului, înconjurată de ramuri de laur, iar deasupra o coroană și o panglică purtînd înscrisă deviza „PRIN NOI ÎNȘINE“. Pe primele pagini ale cărții se poate citi „LAUDAȚI FIE INIMOȘII CRAIOVENI CARE AU VROIT SĂ PREAMĂREASCĂ PRIN TRĂINICIA BRONZULUI CLIPA CEA MAI STRĂLUCITOARE DIN ÎNTREAGA NOASTRĂ ISTORIE NAȚIONALĂ“. Urmează semnătura N. Filipescu, Ministru de Război. În partea de jos a plachetei este numele gravorului Mendel-fiu. (Figura 23).

26. Tot cu prilejul dezvelirii monumentului eroilor de la Craiova, s-a mai bătut o medalie din aramă aurită de 33 mm cu tortiță ; pe avers se reprezintă monumentul și inscripția : „ÎN AMINTIREA RĂZBOIULUI DIN 1877—1878. CRAIOVA“, iar pe revers, sînt busturile familiei regale spre stînga și în jur inscripția : „CAROL I DOMN ȘI PRIMUL REGE AL ROMÂNIEI. ELISABETA REGINA ȘI MAMA RANIȚILOR“, gravor Carniol-fiul.

27. În 1927, cu prilejul sărbătoririi semicentenarului cuceririi independenței de stat, s-a instituit decorația jubiliară a războiului indepen-

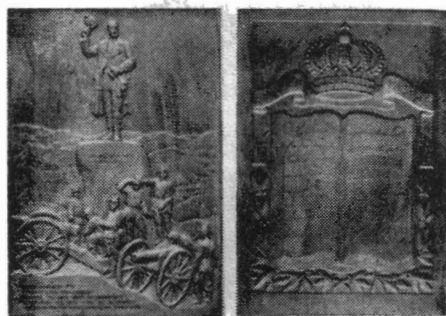

Fig. 23
Placheta monumentului
eroilor din Craiova. 1912

Fig. 24
Decorația jubiliară semicentenarului
războiului de independență. 1927

dentei, care s-a conferit drapelurilor regimentelor care au luptat în acel război, veteranilor, doamnelor decorate cu crucea „ALINARE ȘI MÎNGÎIERE” și președinților Consiliului de Miniștri din perioada 1877—1927. Decorația este din argint de 31,5 mm cu panglică, avînd culorile albastru și roșu în dungi alternante, iar la margine galben. Pe avers sînt efigiile spre stînga și inscripția „CAROL I. FERDINAND I”, iar pe revers sînt anii 1877/1927. Pe margini, ambele fețe sînt ornate cu cununi de lauri. (Figura 24).

În anul 1928 s-a sărbătorit semicentenarul realipirii Dobrogei. Cu acest prilej s-au bătut două medalii jubiliare.

28. Medalia din bronz 70 mm, bătută de Societatea Numismatică Română, reprezintă pe avers trei capete de regi ai României, iar pe revers o frumoasă compoziție cu împăratul Traian și Mircea cel Bătrîn în picioare, pe fond se vede Dunărea și monumentele reprezentative ale Dobrogei : Monumentul roman de la Adamclissi, monumentul războiului independenței de la Tulcea, farul de la Constanța și podul de la Cernavodă. În jur este inscripția : „50 DE ANI DE LA REINTEGRAREA DOBROGEI ÎN VIAȚA ROMÂNEASCĂ. 1878—1928”. Medalia este realizată de Huguenin în Elveția. (Figura 25).

Fig. 25
Medalia semicentenarul
realipirii Dobrogei.
1878—1928

29. Medalia mică a semicentenarului realipirii Dobrogei este din bronz de 50 mm și este realizată tot de Huguenin. Pe avers, pe cinci scuturi sînt reprezentate emblema României și emblemele celor patru județe ale Dobrogei după împărțirea administrativă a teritoriului României din perioada interbelică, iar în jur inscripțiile : „ANIVERSAREA REALIPIRII DOBROGEI 1878—1928. LIBERTATE. DREPTATE. CULTURA ROMANEASCĂ. Pe revers sînt capetele celor doi regi Carol I și Ferdinand I cu inscripții corespunzătoare.

*
* *
*

Hotărîrea plenarei C.C. al P.C.R. din 1976 de a pregăti și organiza la scară națională sărbătorirea centenarului independenței de stat a României, mobilizează toate forțele națiunii la îndeplinirea unor vaste programe de înfăptuiri pe linia hotărîrilor Congresului al XI-lea al Partidului. Societatea Numismatică Română și Asociația filateliștilor din R.S.R., alături de toate organizațiile economice și culturale ale țării, au inițiat programe proprii de manifestări științifice și emisiuni jubiliare.

30. Prima medalie a fost emisă prin grija Asociației filatelice din Ploiești. Executată din bronz de 60 mm, aversul reprezintă emblema județului Prahova și în jur inscripția : „ÎN ÎNTÎMPINAREA CENTENARULUI INDEPENDENȚEI“, iar reversul reprezintă palatul culturii din Ploiești și inscripția circulară : „EXPOZIȚIA REPUBLICANĂ DE MAXIMAFILIE. PLOIEȘTI 1976“. (Figura 26).

31. Medalia restaurării monumentelor Dobrogei din orașul Tulcea, din bronz de 60 mm. Aversul reprezintă monumentul ecvestru al lui Mircea cel Bătrîn și în jur inscripția : „MIRCEA CEL BĂTRÎN DOMN AL ȚĂRII ROMĂNEȘTI 1386—1418“. Reversul reprezintă monumentul independenței, în viziunea restauratorilor care-și propun să-l readucă la valoarea artistică inițială (așa cum a fost prezentat sub nr. 18 de mai sus). În jur, inscripția : „MONUMENTUL INDEPENDENȚEI DIN MUNICIPIUL TULCEA“, iar lângă vârful obeliscului, anii 1877—1977. (Figura 27).

32. Medalionul jubiliar al Societății Numismatice Române, din aluminu eloxat de 32 mm cu lăntșor. Pe avers este emblema Societății Numismatice Române, realizată în culoarea aurie combinată cu email roșu, iar pe revers este inscripția : „ROMANIA INDEPENDENTĂ, 1877—1977“ cu litere aurii și fond emailat plastic în culoarea albastră. (Figura 28).

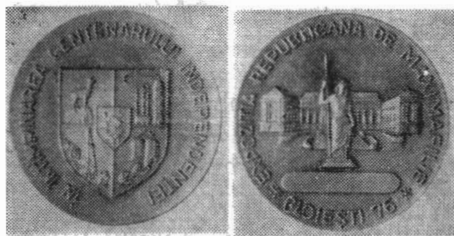

Fig. 26

Medalia în întîmpinarea centenarului independenței. Ploiești. 1976

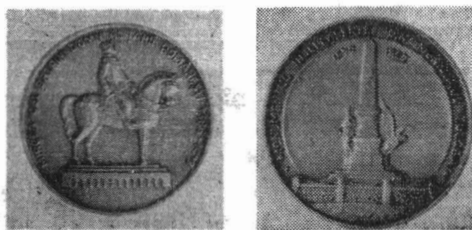

Fig. 27

Medalia restaurării monumentelor din Tulcea. 1877—1977

33. Medalia jubiliară a Societății Numismatice Române, din bronz de 60 mm, reprezintă pe avers emblema Societății, iar pe revers vulturul României pe vârful munților Carpați și un răsărit de soare, circular este inscripția : „ROMÂNIA INDEPENDENTĂ, iar jos pe o banderolă : 1877—1977. 100 ani. Inițialele artistului care a modelat medalia S.G.R. (Ștefan Grudinschi) sînt marcate în partea inferioară a reversului. (Figura 29).

Fig. 28

Medalionul România Independentă al S.N.R.
1877—1977

Fig. 29

Medalia jubiliară
a S.N.R.
1877—1977

34. Medalia emisă de Cercul Numismatic de pe lângă Casa Centrală a Armatei din București din bronz de 50 mm, reprezintă pe avers în stînga dorobanțul din pictura de epocă a lui Nicolae Grigorescu și în dreapta un profil de ostaș al R.S.R., iar în jur inscripția : „CENTENARUL INDEPENDENȚEI DE STAT A ROMÂNIEI 1877—1977“, jos lîngă dorobanț sînt inițialele I. D. ale modelatorului. Pe revers, în centru este vederea din față a Casei Centrale a Armatei din București, în jur inscrip-

Fig. 30

Medalia cercului numismatic C.C.A. — București. 1977

ția : „PRIMA EXPOZIȚIE NUMISMATICĂ. CERCUL C.C.A.“ și în exergă MARTIE 1977. (Figura 30).

35. Medalia emisă de Asociația Filateliștilor din România, din bronz de 60 mm diametru, reprezintă pe avers bustul gornistului din pictura de epocă a lui Nicolae Grigorescu și circular inscripția : „CENTENARUL INDEPENDENȚEI DE STAT A ROMÂNIEI. 1877—1977“, iar pe revers este gravată scena intrării în capitală a armatelor române victorioase, pe sub arcul de triumf în construcția lui de atunci ; în jur este inscripția : „EXPOZITIA FILATELICA — NATIONALA'77. București“. (Figura 31).

Cu prilejul sărbătoririi festive a centenarului independenței de stat a României, prin grija Marii Adunări Naționale a R.S.R. s-au emis în luna mai 1977 o insignă și o medalie jubiliară oficială.

36. Insigna jubiliară este în formă de scut de 25×28 mm din bronz aurit, reprezintă dorobanțul din pictura lui Nicolae Grigorescu pe fondul tricolorului românesc, iar lateral anii 1877 și 1977, în partea inferioară sînt două ramuri de măsline. (Figura 32). Această insignă a fost conferită tuturor participanților la ședința festivă a Marii Adunări Naționale din 9 Mai 1977.

37. Medalia jubiliară oficială din aur sau bronz de 65 mm diametru, reprezintă pe avers emblema de stat a Republicii Socialiste România înconjurată de o ghirlandă din ramuri de stejar și de laur. Pe revers, în centru este gravată o scenă de luptă din pictura de epocă „Atacul de la Smîrdan“ de Nicolae Grigorescu, în jur este o coroană din ramuri de măsline iar circular inscripția : „CENTENARUL INDEPENDENȚEI DE STAT A ROMÂNIEI. 1877—1977“. (Figura 33).

Fig. 31

Medalia expoziției filatelice. București. 1977

Fig. 32
Insigna jubiliară oficială
a M.A.N. 1977

Fig. 33
Medalia jubiliară oficială a M.A.N. 1977

Prima medalie din aur și insigna jubiliară au fost conferite în ședința festivă a Marii Adunări Naționale, tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R., președintele Republicii Socialiste România. Alte medalii jubiliare au fost conferite înalților demnitari de stat din țară și din străinătate.

LA GUERRE POUR L'INDEPENDENCE DE LA ROUMAINE ILLUSTRÉE DANS DES MÉDAILLES, DÉCORATIONS ET PLAQUETTES

R é s u m é

L'auteur présente dans cette étude 40 pièces métalliques frappées entre autres documents historiques concernant la guerre d'indépendance de 1877—1977 et la présence dans la mémoire du peuple roumain de cet événement important dans son histoire moderne, depuis 1877 jusqu'à nos jours.

Richement illustré, l'étude constitue un moyen utile et agréable de documentation pour les chercheurs scientifiques, professeurs d'histoire, étudiants, aussi bien que pour les muséologues et les collectionneurs. Toutes les pièces présentées sont précisément reliées aux événements militaires et politiques de l'époque. La plupart des pièces appartiennent à la collection personnelle de l'auteur.